

Ο ΣΤΕΡΝΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ

ΟΛΙΣ τὰ παιδιά τῆς γειτονιάς ἔδωσαν τὴν κυρὰ Μάρθα νὰ προσβάλλῃ ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα τῆς, μὲ τὴν Ἁγία Γρωθὶ στὸ χέρι, ἀφίαν τὰ παιχνίδια τοῦς κ' ἄρχιζαν νὰ φωνάζουν :

—Κυρὰ Μάρθα, ποῦ εἶν' ὁ σκύλος, ὁ μοναδικὸς σου φίλος ;...

Κι' ὅταν ἡ φτωχὴ γυνὴ προχωροῦσε στὸ δρόμο, ἀκαλοποιομένη ἀπ' τὸ πόντο τῆς σαυλῆ, τὰ παιδιά ἔπαιζαν πάλι πίσω τῆς, φωνάζοντας :

—Νάτο, νάτο τὸ σαυλὶ, μὲ ἐπίσημη στολή !...

Καίμενεν κυρὰ Μάρθα ! Ἦταν πολὺ γυνὴ, πολὺ φτωχὴ, πολὺ ἔρημη. Δὲν εἶχε κανένα, καὶ καλοθεριμένο. Ἐκεῖνη ὅμως ἦταν ἀσθενεὴ. Κι' αὐτὸ τῆς συνέβαινε ὄχι μόνον γιὰ τὴν γυναικα, ἀλλὰ γιὰ ὅλες τῆς σκεδόν τὶς ἀπονομιές τῆς ἔσθιδεν γιὰ τὸ σαυλὶ τῆς, γιὰ νὰ τὸ τρέφῃ καλά, σὺν τῇ ἡμῶν παιδί τῆς. Ἐπειδὴ ἡ ἴδια ἔτρωγε τόσο λίγο, ὅσο τῆς ἔφτανε γιὰ νὰ μαζοῦ νὰ στέκεται στὰ γεροντικά τῆς πόδια.

Δὲν ἦταν πάντα ἔτσι μόνη στὸν κόσμο, μ' ἓνα σαυλὶ μόνον γιὰ συντροφιά, ἡ κυρὰ Μάρθα. Εἶχε ἄνδρα, παιδιὰ... Μὰ ὁ Χάρως τῆς πῆρε καὶ τὰ τέσσερα παιδιά τῆς, τὸ ἓνα ὄστερα ἀπὸ τ' ἄλλο, μὲ τὴ σειρὰ, καὶ στὸ τέλος τῆς θέρωσε καὶ τὸν ἄνδρα τῆς, ποῦ ἦταν ἡ μόνη τῆς παρηγοριά.

Κι' ἀπὸ τότε ἡ δύστυχη, ἡ χωροκαμμένη ἡ κυρὰ Μάρθα, ἀρροσώθηκε στὸ σάπιο, τὸ ὀπίο τῆς τὸ εἶχε φέρει στὸ σάπιο, λίγων καιρῶν πρὶν πεθᾶναι ὁ μακαρὶτῆς ὁ ἄνδρας τῆς. Τὸ εἶχε βροῖ ἓνα βροδόν, πεινασμένο κ' ἔρημο, σὲ μιὰ γυναικα τοῦ δρόμου καὶ τὸ σημάδεψε.

"Ἐτσι, ἡ κυρὰ Μάρθα δὲν εἶχε μείνει ἐντελὸς ἔρημη στὸν κόσμο, ἔτσι ἔδωσε ὅλη τῆς τὴν στροφὴ, ὅλη τῆς τὴν καρδιά σ' αὐτὸ τὸ σαυλὶ.

Πῶς τ' ἀγαποῦσε ἀλήθεια ! Ἦταν τὸ πᾶν γι' αὐτὴ, ἦταν ὅλα τῆς τὰ παιδιά μαζὺ κ' αὐτὸς ὁ ἄνδρας τῆς ἀνάμια.

Τοῦ ἔδινε ἓνα σοφὸ χαϊδευτικὰ ὀνόματα, τὰ ἴδια ποῦ ἔδινε καὶ στὰ παιδιά τῆς : «Χρυσὸ μου», «Ἀγάθι μου», «Μωρὸ μου», «Ἀγγελουδί μου». Τοῦ μιλοῦσε καὶ τοῦ διαγνώσκει τὰ βύσανα τῆς καὶ τοῦς πόνοους τῆς, κ' ὅταν ἔκλαιγε αὐτὴ, ἔδωκε μαζὺ τῆς καὶ τὸ σαυλὶ, κτυτίζοντας τὴν καρδιάμα, μὲ τὰ ἐκφραστικὰ, περὶαυτὰ ἀνθρώπινα μέτρα του.

"Ἐτοι ἀπαράλλαχτα ἔκλαιγε ἄλλοτε μαζὺ μὲ τὸν ἄνδρα τῆς, καθισμένη γυναικα του, τὰ πεθαμένα τῆς παιδιὰ. Τῆς φωνάζανε τῆς κυρὰ Μάρθα, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἄνδρος τῆς εἶχε περάσει στὸ σῶμα αὐτοῦ τοῦ σαυλίου.

Καὶ δὲν ταίξε μόνον μὲ τροφὴ πολὺ καλύτερη ἀπ' αὐτὴ ποῦ ἔτρωγε ἡ ἴδια τὸ ἀγαπημένον τῆς σαυλιὰ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔντινε συγχρόνως, σὺν ἓνα χαϊδεμένο παιδί. Ναί, ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῆς φοροῦμα κ' ἀπὸ τὰ φορεῖματα τὸν ἄνδρα τῆς, ἔκανε ἓνα σοφὸ ἐπινοαστικὸν γιὰ τὸ ἔντινε. —Ἐτσι τὸ ἔλεγε τὸ σαυλὶ τῆς — μεταξὺ καὶ βελουδινα, τὰ ὀπία νευτοῦσιν ἰσομοιωματικὰ μὲ πούλιες καὶ μὲ χάντζες.

Γι' αὐτὸ καὶ τὰ παιδιά φωνάζαν ὅταν τὸ ἔδωσαν στὸ δρόμο :

—Νάτο, νάτο τὸ σαυλὶ, μὲ ἐπίσημη στολή !

"Ἡ κυρὰ Μάρθα, ὑπομονετικὴ καὶ ἀγαθὴ ὅπως ἦταν, δὲν ἔδινε βεβιαμὰ προσοχὴν ἐπὶ παιδιὰ καὶ προσέβλεπε τὸ δρόμο τῆς. Μόνον μὰ μέρα, ποῦ ἓνας μάρμας χτύπησε τὸ «Σερὶ μὲ μιὰ πέτρα καὶ τὸ κακίμα !... Μὰ ὄχι, ὄχι... Δὲν θὰ μὲ καταδικάσουν... Θὰ φύγω, θὰ σωθῶ... Καὶ μιὰ μέρα θὰ γίνω ἐγὼ ἡ γυναικα τοῦ γαιοτρό Ζαντιλ... Ἐμένα μ' ἀγαπᾷ !... Ἦμιον φίλη του πρὶν νὰ πατηρεθῆ... Κι' ἂν πῆρε ἄλλη, τὴν πῆρε γιὰ τὸ χριματὰ τῆς... Μὰ γοήγορα θὰ τὴν ξεπιάσωμε κ' αὐτὴ... Εἶνε τόσο φιλόσθενη κ' ἔχει τόσο ἀδύνατη καρδιά ! Ἐρεὶ ὁ κίρκος Ζαντιλ, πῶς μακαροὶ νὰ τὴ σκοτισθῶ μὲ χαρὰ !...

—Λοιπὸν, εἶπε ὁ κ. Λαγγελιάν γυρίζοντας πρὸς τοῦς δικαστάς, ἰδοὺ διὰ ἐμάθαμε τὴν ἀλήθεια τῆς !... Ὀ, δὲν ἐπεριμένα ποτὲ ν' ἀκούσω, ὅτι ὁ κίρκος ἔνοχος αὐτοῦ ποῦ ἐγνώριστο εἶνε ὁ φίλος σου Ζαντιλ. Δὲν φανταζοῦμαι ὅτι εἶνε ἓνας τόσο ἀταίσιμος κακοῦργος !... Ἐμπερὸς, ἄς δώσωμιν οἱ δημοσιώματας τὰ χρέμα τῆς δολοφονίης, πρὶν ἐκνήσιον. —Ναί, εἶπε ὁ πρὸςφωτῆς, φρόντισε τῆς ἄμειστον τὰ σκερμένα δεσμά. Καὶ γοήγορα... Ἐνὰ ἐνταμίω σαυλιόφωτος γιὰ τὸ γαιοτρό Ζαντιλ !

κίμορο τὸ σαυλὶ οἰκνιάζε ἀπ' τὸν πόνο, ἡ κυρὰ Μάρθα, μ' ἄσκησι ἀπὴν λογινοσμένην στὸ πρόσωπό τῆς καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια, γύρισε καὶ εἶπε στὰ παιδιά παρερροσμένα :

—Γιατὶ μοῦ τὸ χτυπάτε τὸ χροῖόν μου, τὸ μοναδικόν μου φίλον ; Κι' ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὰ παιδιά τραγοῦσσαν, ὅταν τὴν ἔδωσαν :

—Κυρὰ Μάρθα, ποῦ εἶν' ὁ σκύλος, ὁ μοναδικὸς σου φίλος ;

"Ἡ κυρὰ Μάρθα δὲν εἶχε κανέναν ἄλλο πόρο ζωῆς, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ πολὺ μακρὴ σύνταξι. Καὶ γιὰ νὰ μαζοῦ νὰ τρέφῃ καλὰ τὸ «Σερὶ», πούλιουσε ὅ,τι εἶχε : παλιὰς γούνες, ἐπιπλά, τίσινας, ἰσοσκιματα. Μὰ σὰν—σὰν κ' αὐτὰ θὰ τελειώσαν κ' ἡ κυρὰ Μάρθα σὺλλογισθῆται μὲ τρόμο, διὰ θὰ ὀχότανε μιὰ μέρα ποῦ δὲν θὰ μποροῦσε ν' ἀγοράσῃ τὸ ἐγαλατῆμα καὶ τὰ ἐπιποσώματα τοῦ «Σερὶ τῆς.

"Ἐνα πρὶν, ἡ κυρὰ Μάρθα ἦταν γυροσφιμένη. Εἶχε πούλιουσε ἀνέλιπτα, μὰ παλιὰ μακρὴ δαπέλλα, σὲ καλὴ τιμῇ, κ' ἔτσι γι' ἀρεστῆς μέρες εἶχε ἔξασφαλιστὰ τὴν τροφὴ τοῦ «Σερὶ». Καὶ καθὼς τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἦταν καὶ γυροτῆ, ἡ κυρὰ Μάρθα φέροσε στὸ «Σερὶ τῆς τὸ πὸ ὄμορον ἐπιποσώματα του, τὸ στίλιμα μὲ κροδῆλες, τὸ ἔδωκε κίκακακα φρόνους στὰ ποδαρῆμα του. Ἐκεῖνη φέροσε, σὺν πάντας, τὸ ξεθομοσμένη τῆς φέρομα, τυλιχτῆρα μ' ἓνα περὶπλάσω σαῖα καὶ βγῆσε στὸ δρόμο μαζὺ μὲ τὸ «Σερὶ.

Μόλις τὰ παιδιά εἶδον τὸ σαυλὶ ἔτσι στυλοσμένη, δὲν περιποσθησαν περὶ αὐτὴ τῆς φροῦ σὲ τραγοῦσιν καὶ περὶαράματα. Περιποσλοσσαν τὸ δάκτυλον ζωῶ, τὸ ἀγρῆσιζαν καὶ τὸ φρόμαζαν μὲ τῆς ἄγρες κρυανῆς τοῦς.

"Ἡ δύστυχη γυνὴ ἔφρονιζε ἀπελπισμένα, μὰ κανέναν δὲν τὴν ἀκούον.

"Ἐνα παιδί κλόνησε τὸ «Σερὶ δυνάτῃ στὴν κοιλία, Ἐνὰ ἄλλο τὸ χτύπησε μ' ἓνα ξύλον. Τ' ἀρροσσαν ὄστερα ἀπ' τὴν σφῆρα κ' ἄρχισαν νὰ τὸ σέρωνιν σποῦς δρόμοους, χτυπώντας τὸ κεφάλι τὸν σποῦς τοῖζου.

"Ἡ κυρὰ Μάρθα εἶχε ἀπεμείνει βοθηὴ σὺν ἀπόσφρητῃ.

"Ὁ «Σερὶ» ἐσκοῦσε, θήρησε καὶ τέλος σῶπιε ἐντελὸς. Εἶχε φροσῆμα. Ἄμα ἔφραξε ἀπ' τὴ μίτη του... Τὰ παιδιά τὸ παρῆρσαν τότε κἀτα, καταμωστῆς τοῦ σκονοσμένου δρόμου καὶ φέρονε τρέζουσα. Αὐτὴ τὴν σφαλὴ συνῆθε ἀπ' τὴν τρομῆρα τῆς κ' ἡ κυρὰ Μάρθα.

Σωζοῦσταν καὶ θρηγῶντες ἀπελπισμένα, πῆρε σὶν ἄγκυλά τῆς τὸ ἄνταρτικόν τῆς «Σερὶ καὶ τὸ πῆρε στὸ σῆτι τῆς.

"Ἐρεὶ, τὸ ἔβαλε στὸ κροδῆβῆτι τῆς, τὸ στίλιμα μὲ λουλιούδια καὶ τὸ μακρολόγησε ὅλη νύκτα. Εἶχε ἀνάμια ἓνα περὶ πάντα ἀπ' τὸ κερατάτω τὸ ζῶον καὶ, καθισμένη πλάι του, ἔκλαιγε, ἔκλαιγε ἀπαρηγόρητα :

—Μισροῦλη μου !... Σερὶ μου !... Γιατὶ μ' ἀφροῦσε ἔρημη ;... Ὀχι, ἡ δύστυχη ἐγὼ !...

"Ὅταν ροδωσάριασε ἡ ἀγλή, ἡ κυρὰ Μάρθα ἔβαλε τὸ «Σερὶ μέσα σ' ἓνα μεγάλον κουτί καὶ πῆρε καὶ τὸν ἔθαψε στὸ μαρὸ τῆς κῆφου.

Κι' ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα ὁ μαρὸς τάφου τοῦ σαυλίου εἶνε πάντα γρημῶς λουλιούδια. Ὅσα χριματὰ ἔσθιδεν πρῶτα ἡ κυρὰ Μάρθα γιὰ τὴν τροφὴ τοῦ σαυλίου τῆς, ἔσθιδενη τοῖρα γιὰ τὸν τάφο του.

Σὲ κανενὸς παιδιοῦ τῆς τὸν τάφο δὲν πῆρε ποτὲ τόσα λουλιούδια καὶ δὲν ἔχισε τόσα δάκρυα.

Μὰ τὸ «Σερὶ» ἦταν τὸ τελευταῖον τῆς παιδί, αὐτὸ ποῦ εἶχε ἀνκαταστήσει ὅλα τὰλλα. Ἦτανε γιὰ τὴν κυρὰ Μάρθα σὺν νύξῃ χάσις, ἀκόμα μιὰ φροῦ, ὅλα τὰ παιδιά τῆς μαζὺ.

Μὰ καὶ τότε ἀκόμα, τὰ παιδιά τῆς γειτονιάς, ὅταν δοῦνε τὴν κυρὰ Μάρθα νὰ βγαίνῃ ἀπ' τὸ σῆτι τῆς, μόνη κ' ἔρημη, ἀρχίζον νὰ φωνάζουν :

—Κυρὰ Μάρθα, ποῦ εἶν' ὁ σκύλος, ὁ μοναδικὸς σου φίλος ;...

"Ἡ κυρὰ Μάρθα ὅμως δὲν λέει λέξι. Τραβᾶει τὸ δρόμο τῆς, ποτὶ στὸ γειτονικὸ ἀνθρώποσκειο καὶ ποτὶ στὸν παλιόσπολη, γιὰ νὰ πούλιση τὰ λίγα, τὰ πολὺ λίγα πράγματα ποῦ τῆς μένον ἀκόμα... Ἡ μέρα ποῦ δὲν θάξῃ νὰ πούλιση περὶ τίποτε, δὲν εἶνε μακρὰ.

Καὶ τότε ἡ κυρὰ Μάρθα θὰ σκορῆται τὰ τελευταῖα λουλιούδια πᾶνω στὸν τάφο τοῦ «Σερὶ τῆς καὶ θὰ πεθᾶνῃ !...

Ἦταν πολὺ γρηγὰ, πολὺ φτωχὴ, πολὺ ἔρημη...